

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
рішенням Вченої ради ОНУ
імені І.І. Мечникова
I.V. Голова Вченої ради
проф. Коваль І.М.
(протокол № 7 від 26 травня 2020 р.)
Кодекс набуває чинності з
1 вересня 2020 р.
Ректор ОНУ імені І.І. Мечникова
I.V. проф. Коваль І.М.
(наказ № 834 від 01 липня 2020 р.)

КОДЕКС
АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

1. Загальні положення

1.1. Система забезпечення академічної доброчесності є одним із ключових складників системи внутрішнього забезпечення якості освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (далі – Університет), визначає загальноприйняті світовою спільнотою стандарти здійснення освітньої та наукової діяльності учасниками освітнього процесу з дотриманням при цьому основних моральних і правових норм академічної поведінки.

1.2. Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (далі – Кодекс) розроблений з урахуванням вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну діяльність», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, рекомендацій і матеріалів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, чинних наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, іншої загальнодержавної нормативної бази, Статуту Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

У тексті Кодексу використано інформацію з відкритих електронних ресурсів – сайтів (зокрема нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти.

2. Основні терміни та їх визначення

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворенню опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Етика академічних відносин – сукупність установлених і визнаних освітньою та науковою спільнотами правил моралі здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність.

Наукові працівники – це особи, які за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-організаційну діяльність та мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.

Учасниками освітнього процесу у закладах вищої освіти є:

- 1) наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники;
- 2) здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються у закладах вищої освіти;
- 3) фахівці-практики, залучені до освітнього процесу на освітньо-професійних програмах;
- 4) інші працівники закладів вищої освіти.

3. Принципи та фундаментальні цінності академічної доброчесності та етики академічних відносин

Основними принципами та фундаментальними цінностями академічної доброчесності та етики академічних відносин є:

– **доброчесність** – відданість учасників освітнього процесу моральним принципам та стандартам, які створюють бар'єр для недоброчесності;

– **чесність та порядність** – систематичне уникнення проявів академічної недоброчесності в освітній і науковій діяльності;

– **правдивість** – прагнення до істини, вільне та відкрите поширення знань, їх безперервне надбання та збагачення;

– **прозорість** – доступність та відкритість інформації, яка передбачає, що всі учасники освітнього процесу зобов'язані діяти відкрито, зрозуміло та в межах закону;

– **законність** – дотримання кожним учасником освітнього процесу законів та стимулювання до цього інших;

– **повага** – повага до ідей, гідності інших, їхнього фізичного та психічного здоров'я, на благо колегіальності та співпраці з іншими учасниками освітнього процесу;

– **довіра** – усі учасники освітнього процесу позбавлені остраху, що результати діяльності можуть бути несанкціоновано запозиченими, кар'єру спалюжено, а репутацію підірвано;

– **мужність** – послідовне відстоювання гідної поведінки та ідей поширення принципів академічної доброчесності в несприятливих умовах стороннього тиску;

– **справедливість** – неупереджене, однакове ставлення до всіх учасників освітнього процесу, позбавлене дискримінації та нечесності;

– **самовдосконалення та вдосконалення системи** – учасники освітнього процесу визнають важливість та докладають максимальних зусиль до постійного вдосконалення освітньої діяльності в Університеті, зокрема через власний професійний розвиток;

– **відповідальність** – уміння брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе певні зобов'язання, протистояти проявам академічної недоброчесності, подавати приклади гідної поведінки;

– **компетентність та професіоналізм** – підтримання високого рівня компетентності кожним учасником освітнього і наукового процесу.

4. Дотримання принципів академічної доброчесності та етики академічних відносин

4.1. Дотримання принципів академічної доброчесності та етики академічних відносин учасниками освітнього процесу передбачає:

– слідування фундаментальним цінностям академічної доброчесності, зазначених у Кодексі;

– дотримання норм чинного законодавства у сфері освіти і науки та інтелектуальної власності;

– дотримання корпоративної культури та поваги до всіх учасників освітнього процесу;

– перешкоджання проявам академічної недоброчесності з боку інших науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, співробітників Університету;

– негайне повідомлення про випадки порушення академічної доброчесності уповноваженим органам (посадовим особам) Університету залежно від власного підпорядкування та типу порушення для здійснення ними відповідного реагування;

– несення академічної відповідальності та відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

4.2. Додатково до визначеного у п. 4.1. дотримання принципів академічної доброчесності та етики академічних відносин здобувачами вищої освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, усіх форм контролю результатів навчання (для осіб з особливими потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– надання достовірної інформації щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, методик дослідження та джерел інформації.

4.3. Додатково до визначеного у п. 4.1. дотримання принципів академічної доброчесності та етики академічних відносин науково-педагогічними, педагогічними працівниками та співробітниками Університету передбачає:

– надання достовірної інформації щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, методик дослідження та джерел інформації;

– контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;

– об'єктивне та неупереджене оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти;

– протидію конформізму, захист свободи наукової думки.

4.4. З метою поширення і підтримки академічної доброчесності в Університеті запроваджується курс Академічного письма як окрема навчальна дисципліна або окремий модуль у межах дотичних до цієї проблематики курсів.

5. Види порушень академічної доброчесності та етики академічних відносин під час здійснення освітньої та наукової діяльності

5.1. Порушенням академічної доброчесності вважається:

– **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

– **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

– **фабрикування** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

– **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

– **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

– **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикування, фальсифікація та списування;

– **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;
- **вплив** у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

5.2. Неприйнятними у навчальній та науково-дослідній діяльності для учасників освітнього процесу Університету є:

- підробка підписів в офіційних документах;
- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами;
- використання шантажу чи підкупу;
- вплив на результати опитування здобувачів вищої освіти щодо якості навчальних дисциплін;
- пропонування чи отримання неправомірної винагороди під час оцінювання результатів навчання, виконання навчальних чи дослідницьких завдань;
- внесення до списку авторів статей, монографій, підручників тощо осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів.

6. Академічна відповідальність учасників освітнього процесу за порушення академічної доброчесності та етики академічних відносин

6.1. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компоненту освітньої програми;
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника;

- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо;
- повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання (проведення наукових досліджень), установи, що видала грант на навчання (дослідження), потенційних роботодавців, батьків здобувача вищої освіти про вчинене порушення;
- виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу;
- позбавлення академічної стипендії;
- відрахування з Університету.

6.2. За порушення академічної доброчесності науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- попередження;
- позбавлення права голосу у колегіальних органах управління Університету або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проєктів, стипендій, грантів тощо;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
- позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених Університетом;
- обмеження щодо права наукового керівництва аспірантами;
- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання (згідно з чинним законодавством);
- звільнення.

6.3. Застосування конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності здійснюється з урахуванням:

- визнання порушником провини у порушенні академічної доброчесності, усвідомлення ним неприпустимості подальших порушень;
- факту співпраці з комісією або відмова від співпраці під час розгляду справи про порушення;
- факту першого порушення або систематичності вчинення порушень, їхньої сукупності;
- ступеню впливу порушення на репутацію університету, інституту (факультету), кафедри, наукової школи тощо;
- ступеню впливу порушення на якість та подальші результати навчання (для здобувачів вищої освіти) та здійснення освітньої і наукової

діяльності (для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників);

– інших обставин вчинення порушення.

6.4. В Університеті створюються комісії з академічної доброчесності на факультетах (в інститутах, коледжі) та університетська комісія з академічної етики:

6.5. Комісія з академічної доброчесності створюється під головуванням декана факультету (директора інституту, коледжу) і складається з представників професорсько-викладацького складу кафедр факультету (інституту, коледжу) у кількості не менше одного представника кафедри, голови представницького органу профспілкової організації факультету (інституту, коледжу). Для розгляду порушень академічної доброчесності здобувачами вищої освіти до складу зазначеної комісії повинні обов'язково входити двоє представників органу студентського самоврядування.

6.6. Університетська Комісія з академічної етики створюється під головуванням відповідного проректора з науково-педагогічної роботи і складається з представника наукової частини, представника центру забезпечення якості освіти, представників професорсько-викладацького складу факультетів (інститутів, коледжу) у кількості не менше одного представника факультету (інституту, коледжу), представника навчальної частини, представника профспілкового комітету Університету.

Для розгляду порушень академічної доброчесності здобувачами вищої освіти до складу зазначеної комісії повинні обов'язково входити не менше 3 (трьох) представників органів студентського самоврядування.

6.7. Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

– ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

– особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

– знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

– оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

7. Прикінцеві положення

7.1. Кодекс обговорюється та затверджується на засідання Вченої ради Університету. Зміни і доповнення до Кодексу вносяться в тому ж порядку.

7.2. Факт ознайомлення здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників Університету з Кодексом

та їхні зобов'язання щодо дотримання Кодексу фіксується підписанням Декларації про дотримання принципів академічної доброчесності. Форма Декларації для здобувачів вищої освіти подана у Додатку 1. Форма Декларації для науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників подана у Додатку 2.

7.3. Кодекс розміщується на офіційному сайті Університету у розділі Офіційні документи.

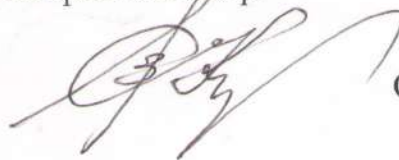
Кодекс розглянуто та схвалено на засіданні Науково-методичної ради ОНУ імені І.І. Мечникова.

Протокол № 1 від 19 лютого 2020 р.

Кодекс розглянуто та затверджено на засіданні Вченої ради ОНУ імені І.І. Мечникова.

Протокол № 7 від 26 травня 2020 р.

Вчений секретар

С.В. Курандо

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з науково-педагогічної роботи В.М. Хмарський

Проректор з науково-педагогічної роботи О.В. Запорожченко

Проректор з наукової роботи В.О. Іваниця

Голова студентського самоуправління С.Б. Івіс

Начальник юридичного відділу В.А. Станкевич

ДЕКЛАРАЦІЯ

здобувача вищої освіти Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова про дотримання академічної доброчесності

Я, _____,

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній та науковій діяльності буду дотримуватись зазначених у «Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» основних принципів та фундаментальних цінностей академічної доброчесності та етики академічних відносин.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- дотримуватись норм чинного законодавства у сфері освіти і науки, інтелектуальної власності;
- дотримуватись корпоративної культури та проявляти повагу до науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників;
- застосовувати коректні посилання на джерела інформації в разі використання запозичених ідей, розробок, інформації, відомостей;
- здійснювати самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики дослідження і джерела інформації;
- перешкоджати проявам академічної недоброчесності з боку інших здобувачів вищої освіти, а також співробітників університету;
- повідомляти про випадки порушення академічної доброчесності відповідним посадовим особам університету.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства нестиму академічну та/або інші види відповідальності і до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних відносин.

(Підпис)

(Дата)

ДЕКЛАРАЦІЯ

співробітника Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
про дотримання академічної доброчесності

Я, _____,

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній та науковій діяльності буду дотримуватись зазначених у «Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» основних принципів та фундаментальних цінностей академічної доброчесності та етики академічних відносин.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- дотримуватись норм чинного законодавства у сфері освіти і науки, інтелектуальної власності;
- надавати достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- застосовувати коректні посилання на джерела інформації в разі використання запозичених ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- контролювати дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- перешкоджати проявам академічної недоброчесності з боку здобувачів вищої освіти, а також співробітників університету;
- повідомляти про випадки порушення академічної доброчесності відповідним посадовим особам університету;
- об'єктивно та неупереджено оцінювати результати навчання здобувачів вищої освіти;
- захищати свободу наукової думки, засуджувати цензуру щодо наукової творчості.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства нестиму академічну та/або інші види відповідальності і до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних відносин.

(Підпис)

(Дата)